

Lucia var nära skrämma ihjäl nobelpristagare Hamsun knäppte på Selma Lagerlöfs korsett "Det låter ju precis som en klockboj"

Vad händer inte allt i den mörka och kulna månaden december. Man ger betyg i skolorna, delar ut julklappar, äter skinka och lutfisk, skickar julkort, företar smärre skogsskövlingar, grubblar över kvarskatt, går i julotta, skurar, dammar osv i all oändlighet.

Och så utdelas till "dem som under det gångna året gjort mänskligheten den största nytta" Nobelpriset. Prisutdelningen äger rum på testators dödsdag den 10 dec.

Nobelpristagarna som i regel stannar kvar här några dagar efter prisutdelningen och andra festligheter för att hålla föreläsningar, bese diverse institutioner, "se på stan" etc, kan inte undgå att drabbas av det myckna lussandet. Det hör sedan länge till ordningen att pristagarna skall väckas i arla morgonstund av en ljuv Lucia, och detta har varit många till glädje, men en och annan har också tagit illa vid sig av det säregna urangemanget.

Gabriela Mistral torde ha varit den som fann mest behag i den svenska ljusbärerskan. Ja, hon lär ill och med ha brustit i gråt och sagt, att detta var en av de vackraste upplevelser hon någonsin haft.

För Sinclair Lewis tedde sig saken betydligt annorlunda. Han påstås ha blivit alldeles ifrån sig av skrämme och trott, att just så uppenbarade sig de första symtomen på delirium tremens.

Onekligen en svår chock.

Efter nobelfesten passade den frispråkige Lewis förresten på att gratulera kung Gustaf V till att denne kunnat hålla sig vaken under den två timmar långa ceremonin i Konserthuset.

— Jag höll på att längta ihjäl mig efter en drink, sade han. gjorde inte Ers Majestät det också?

Naturligtvis har det bland mängden av nobelpristagare funnits många djupt originella män och kvinnor, och de allra originellaste har utan tvekan stått att finna bland litteraturpristagarna.

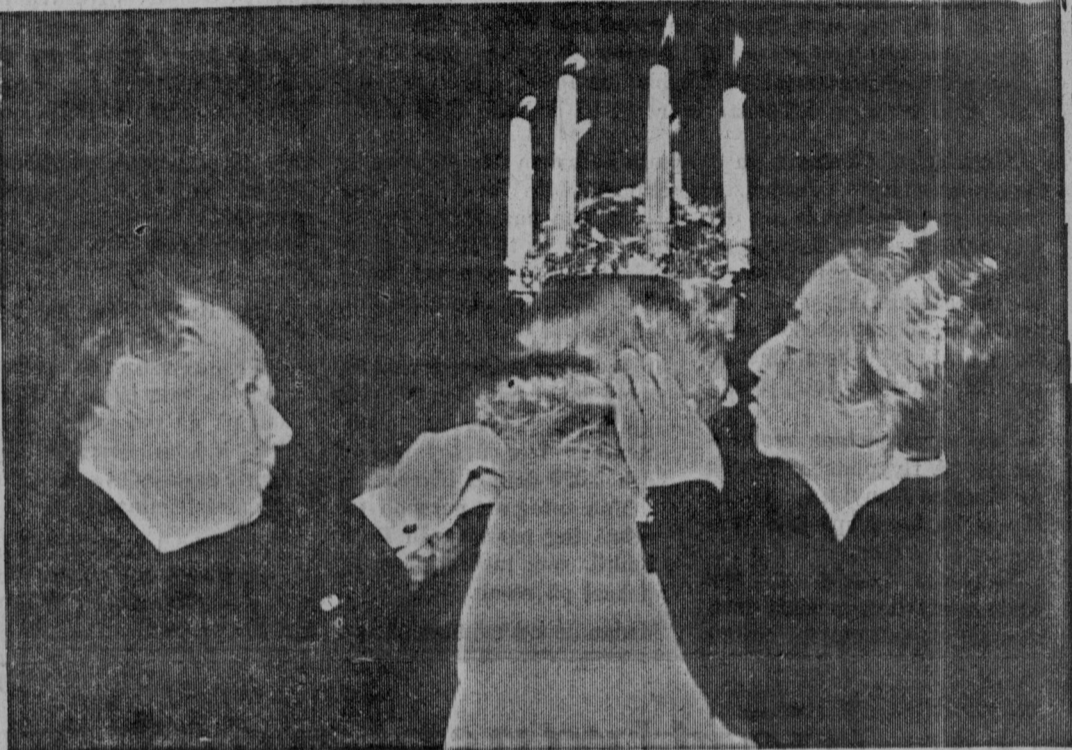
Vad sägs till exempel om den här bomben av Georg Bernard Shaw:

— Jag kan förlåta Alfred Nobel för att han uppfann dynamiten, men endast ett odjur i människohamn kan ha uppfunnit nobelpriset.

I regel utdelas priset "på grundval av föregående års litterära produktion". När Shaw själv tilldelades det 1926, nekade han först att ta emot det.

— Aldrig i livet! utbrast han. Jag vill inte ha det. Förra året skrev jag ingen bok — så det är väl alltså för att jag behagade tåga som man gett mig priset!

Han tog sedan visserligen emot det, men överlämnade pengarna som grundkapital till en engelsk-svensk litteraturfond. Han betecknades utmärkelsen som "ett livbälte som kastats till en simmare

Bilden: Min vackraste upplevelse, sade Gabriela Mistral då hon som litteraturpristagare 1945 fick i uppdrag att kröna Stockholms lucia.

som redan helskinnad klarat sig upp på stranden".

Till de verkligt komplicerade och bisarra litteraturgenierna hörde Knut Hamsun. När han fick priset 1920 var han fattig som en lus och blev så förtjust över de många slantarna att han satte igång med att fira tilldragelsen i två veckors tid. Under festligheterna i Stockholm passade han på att dra en av Nobelkommitténs äldsta och ärevärdigaste medlemmar i polisongerna, och straxt därefter skuttade han fram till Selma Lagerlöf, som också hörde till kommittén, knäppte med fingrarna mot hennes stål-fjädersförsedda korsett och ututgrast:

— Det låter precis som en klockboj. Kan jag ha seglat vilse!

(Senare i livet seglade samme Hamsun vilse på de politiska ideologiernas hav, men normmännen har förlåtit honom det mesta. Även gamle Ibsen kunde ju fara en smula vilse — och då så.)

Hamsun sade inte nej till en dram, när han var i lektagen — och det var ofta. Samma var förhållandet med hans amerikanska kollega Ernest Hemingway. När denne fick nobelpriset — i första hand för sin bok "Den gamle och havet" — sade han först:

— Jaså, den! Men den skrev jag ju för att jag var pank.

Sedan tillade han:

— Nåja, nu kan jag i alla fall betala mina skulder och får ändå en slant över till whisky.

Halldor Killian Laxness blev så uppbragt när han till en början fruktade att skattemyndigheterna skulle lägga beslag på 90 procent

av hans 187 000 priskronor, att han påstås ha svarat en reporter som frågade honom vad hans kulle använde pengarna till:

Det finns ingenting att göra. Dom tio procenten som blir kvar tänker jag köpa brännvin för.

Lyckligtvis skapades en "Lex Laxness", som tillförsäkrade den temperamentsfulle islänningen prissumman oavkortad.

Ofta klagas det över att den och den litteraturpristagaren är så till den grad okänd för en bredare allmänhet. Men det kan också slumpa sig så att vederbörande är tämligen okänd även för sin förläggare. Atminstone var detta fallet med exilryssen Ivan Bunin. En dag hösten 1933 ringde en journa-

list upp mrs Blanche Knopf, en av cheferna i Alfred Knopfs stora amerikanska förlag, och sade:

— Jag ber att på det hjärtligaste att få gratulera!

— Till vad då? undrade mrs Knopf.

— Men herregud, han är ju en av era författare! Nobelpristagaren menar jag. Ivan Bunin!

— Jaså, jaha... Men för vad kan han ha fått det?

Tablå.

Bunin levde vid den tiden som utfattig emigrant i Paris. Han for till Stockholm, fick pengarna, återvände till Paris och söp sig stupfull.

Ett år senare var han utfattigare än någonsin.

Sture Wahlström.